

NORGES HØYESTERETT

Den 18. september 2009 avsa Høyesterett dom i

HR-2009-01825-A, (sak nr. 2009/212), sivil sak, anke over dom,

Løvenskiold-Vækerø Carl Otto Løvenskiold (advokat Bjørn Stordrange)

mot

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (advokat Steinar Mageli)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Webster**: Saken gjelder gyldigheten av kongelig resolusjon datert 7. oktober 2005 om ekspropriasjon av plassen Hakloa Vestre etter jordloven § 14.
- (2) Hakloa Vestre er en gammel husmannsplass i Nordmarka i Oslo kommune, som ble ryddet på 1600-tallet. Eiendommen eies av Carl Otto Løvenskiold (heretter Løvenskiold). Eiendommen er på rundt 60 dekar og er bebygget med bolighus, bryggerhus, låve, vedskjul og stabbur.
- (3) Ekspropriasjonsvedtaket er til fordel for Jo Arne Ødegård (heretter Ødegård), som er tredje generasjon på plassen. Adolf Ødegård, som var Ødegårds farfar, fikk husmannskontrakt for Hakloa Vestre ca. 1920. Adolfs sønn, Arne, fikk forpaktningkontrakt for plassen i 1947. Da Arne Ødegård døde i 1997 etter lang tids sykdom, ønsket Ødegård å kjøpe Hakloa Vestre. Løvenskiold tilbød i stedet en livsvarig leiekontrakt. Ødegård aksepterte ikke tilbudet og søkte Landbruksdepartementet om ekspropriasjon av plassen etter jordloven § 14. Denne bestemmelsen, som ble opphevet ved lov 8. desember 2006 nr. 68, lød:

”Utan omsyn til føremålet i § 1 kan departementet oreigna husmanns-, bygsel- eller leiglendingsbruk til føremon for leigaren, barna eller barnebarna hans. Det same gjeld bruk som no er leigd på andre vilkår, men som før har vore leigd til leigaren, foreldra eller besteforeldra hans på husmanns-, bygsel- eller leiglendingsvilkår.

Det er eit vilkår for oreigning etter fyrste ledd at bruket anten må vere bygd eller rudd av leigaren eller slekta hans, eller brukt av dei i minst tretti år før 1. januar 1975. Vidare er det eit vilkår for oreigning at søkjaren vil drive bruket som landbruk og bu der.”

- (4) I tiden etter at ekspropriasjonssøknaden ble sendt inn ble det gjort forsøk på å komme til en minnelig ordning mellom partene. Blant annet fremsatte Løvenskiold et tilbud om salg av Hakloa Vestre. En forutsetning for det frivillige salget var at Løvenskiold skulle ha innløsningsrett ved overdragelse av eiendommen til andre enn Ødegårds etterkommere i rett nedstigende linje. Ved behandlingen av ekspropriasjonssøknaden fant departementet at Løvenskiolds tilbud medførte at det ikke var hjemmel til ekspropriasjon fordi vilkåret i oreigningsloven § 2 annet ledd ikke var oppfylt. Den merverdien Ødegård ville oppnå ved ekspropriasjonen, oppveide etter departementets syn ikke ulempene. Ødegårds søknad om ekspropriasjon ble derfor avslått. Departementet oppstilte to vilkår i vedtaket, nemlig at det fortsatt sto åpent for Ødegård å kjøpe plassen på de tilbudte vilkårene, og dernest at kjøpesummen skulle fastsettes ved skjønn hvis partene ikke ble enige.
- (5) Ødegård klaget over vedtaket. Klagen ble avslått ved kongelig resolusjon den 8. februar 2002. I klagevedtaket ble Ødegård gitt frist til 22. mars 2002 for å melde fra til departementet om han ønsket å overta plassen. I brev av 21. mars 2002 underrettet Ødegårds advokat departementet om at Ødegård ville prøve vedtaket for retten. Fra Løvenskiolds side ble det i brev av 10. mai 2002 konstatert at tilbudet ikke ble akseptert innen fristen, og at tilbudet dermed var bortfalt. I juni 2002 ønsket Ødegård å akseptere tilbudet i stedet for å prøve vedtaket for retten, men Løvenskiold var ikke villig til å fornye tilbudet.
- (6) Ødegård tok deretter ut stevning mot staten for Oslo tingrett med påstand om at resolusjonen av 8. februar 2002 var ugyldig.
- (7) Den 5. november 2002 fremsatte Løvenskiold begjæring for Oslo namsrett om at Ødegård skulle kastes ut fra Hakloa Vestre, ettersom forpaktningsavtalen Løvenskiold hadde hatt med Ødegårds far, bortfalt ved farens død. Ødegårds besittelse var derfor uhjemlet. Den 10. desember 2002 tok namsretten begjæringen til følge. Kjennelsen ble påkjært til Borgarting lagmannsrett, som stadfestet namsrettens kjennelse den 13. mars 2003. Det fremgår av lagmannsrettens dom at Ødegård flyttet fra Hakloa Vestre i 2002.
- (8) I mellomtiden hadde Ødegård i februar 2003 fremsatt fornyet søknad om ekspropriasjon av Hakloa Vestre etter jordloven § 14. Søknaden ble stanset inntil Oslo tingrett hadde avsagt dom i søksmålet om gyldigheten av resolusjonen av 8. februar 2002. Ødegård ba også Løvenskiold om en leieavtale, noe som ble avslått.
- (9) Ved prosesskrift av 17. februar 2003 ble Løvenskiold innstevnet som saksøkt nr. 2 i saken for Oslo tingrett. Dette søksmålet ble imidlertid frafalt ved prosesskrift av 7. januar 2005. Saken mellom Ødegård og Løvenskiold ble hevet av tingretten den 26. januar 2005.
- (10) Oslo tingrett avsa den 22. februar 2005 dom med følgende domsslutning:

”1. Kongelig resolusjon av 8. februar 2002 kjennes ugyldig.

2. Staten v/ Landbruksdepartementet betaler innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen saksomkostninger til Jo Arne Ødegård med 115.924 – etthundredeogfemtentusenhundredeogtjuefire – kroner, tillagt lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.”

(11) Før ankefristen løp ut, ble Løvenskiold anmodet om å fornye tilbudet om salg av Hakloa Vestre. Løvenskiold ønsket ikke å fremsette noe nytt tilbud. Landbruksdepartementet besluttet deretter å ikke anke tingrettens avgjørelse og tok Ødegårds klage til behandling. Departementet antok at den fornyede søknad om ekspropriasjon bortfalt, ettersom klagesaken ble behandlet.

(12) Ved kongelig resolusjon av 7. oktober 2005 ble det besluttet ekspropriasjon av Hakloa Vestre til fordel for Ødegård.

(13) Den 19. desember 2005 reiste Løvenskiold sak for Oslo tingrett om gyldigheten av denne resolusjonen. I Oslo tingretts kjennelse av 5. juli 2006 ble søksmålet fra Løvenskiold avvist. Kjennelsen ble påkjært, og i Borgarting lagmannsretts kjennelse av 24. oktober 2006 ble det besluttet at saken skulle fremmes. Saken ble deretter realitetsbehandlet i Oslo tingrett, som den 2. november 2007 avsa dom med følgende domsslutning:

”1. Staten v/Landbruks- og matdepartementet frifinnes.

2. Løvenskiold Vækerø Carl Otto Løvenskiold betaler innen 2 – to – uker etter forkynnelsen av dommen saksomkostninger til Staten v/Landbruks- og matdepartementet med 40 000 kroner – førtitusen kroner – med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.”

(14) Løvenskiold anket dommen til Borgarting lagmannsrett, som 1. desember 2008 avsa dom med følgende domsslutning:

”1. Tingrettens dom, slutningen pkt. 1, stadfestes.

2. Hver av partene bærer sine egne omkostninger for begge instanser.”

(15) Løvenskiold har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen og saksbehandlingen.

(16) Den ankende part, *Løvenskiold Vækerø Carl Otto Løvenskiold*, har i korthet anført:

(17) Lagmannsretten har feilaktig lagt til grunn at vilkåret ”tvillaust” i oreigningsloven § 2 annet ledd innebærer at det er tilstrekkelig med simpel interesseovervekt så lenge overvekten er tydelig og/eller synlig. Det anføres at interesseovervekten må være kvalifisert.

(18) Vedtaket av 7. oktober 2005 er en omgjøring av vedtaket fra 2002, og den ankende part er derfor vernet mot omgjøring etter forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav a.

(19) Det er en saksbehandlingsfeil at den kongelige resolusjonen ikke er tilstrekkelig begrunnet.

- (20) Løvenskiold har nedlagt følgende påstand:
- ”1. **Kongelig resolusjon av 7. oktober 2005 om å ekspropriere plassen Hakloa Vestre under gnr. 67, bnr. 1 i Oslo kommune er ugyldig.**
 2. **Carl Otto Løvenskiold tilkjennes fulle saksomkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.”**
- (21) Ankemotparten, *staten v/Landbruks- og matdepartementet*, har i korthet anført:
- (22) Det bestrides at oreigningsloven § 2 annet ledd innebærer et krav om kvalifisert interesseovervekt.
- (23) Forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav a er ikke til hinder for vedtaket av 7. oktober 2005, ettersom Løvenskiold ikke er direkte tilgodesett av vedtaket. Vedtaket er dessuten ugyldig og kan omgjøres etter forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.
- (24) Det bestrides av det foreligger feil ved begrunnelsen som kan ha virket inn på vedtakets innhold.
- (25) Staten v/Landbruks- og matdepartementet har nedlagt følgende påstand:
- ”1. **Anken forkastes.**
 2. **Staten v/Landbruks- og matdepartementet tilkjennes saksomkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.”**
- (26) *Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.*
- (27) Jeg ser først på spørsmålet om begrepet ”tvillaust” i oreigningsloven § 2 annet ledd innebærer et krav om kvalifisert interesseovervekt eller er en regel om beviskrav.
- (28) Ekspropriasjonsvedtaket er fattet i henhold til jordloven § 14. Etter oreigningsloven § 30 gjelder oreigningsloven for ekspropriasjon etter jordloven. Det betyr at ved ekspropriasjon etter jordloven § 14, skulle det foretas en interesseavveining etter oreigningsloven § 2 annet ledd. Bestemmelsen lyder:
- ”Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast utan det må reknast med at inngrepet tvillaust er til meir gagn enn skade.”**
- (29) Ordet ”tvillaust” trekker i retning av at begrepet angir et beviskrav – et krav om at avveiningen skal være uten tvil. Det samme gjør bestemmelsens oppbygging – plasseringen av ordet ”tvillaust” i setningen. Ser man på forarbeidene, blir denne forståelsen ytterligere styrket.
- (30) I 1951 ble det nedsatt et utvalg for å utrede ny ekspropriasjonslov. Utvalget fant det ikke nødvendig å ha med en generell regel om interesseovervekt i lovforslaget. I Utkast til lov om ekspropriasjon av fast eiendom mv. side 47 heter det:
- ”Utvalget har i utkastet til felleslov ikke funnet det nødvendig å angi at ekspropriasjonsinngrepet skal ha samfunnsmessig betydning, eller at ekspropriasjonens interesse i at inngrepet finner sted må være sterkere enn ekspropriasjonens interesse i at det ikke finner sted. Som nevnt foran må vurderingen skje etter disse linjer, selv om**

intet er sagt i loven. Av de lovbestemmelser som inneholder en norm for vurderingen, er noen foreslått tatt med i fellesloven (...) Ingen av disse lover angir at det må være en særlig overvekt i eksproprietens favør.”

- (31) Det er naturlig å forstå dette slik at utvalget mente den alminnelige regelen var at det måtte foreligge alminnelig interesseovervekt i favør av inngrepet. Departementet slutter seg til dette i Ot.prp. nr. 43 (1957) side 28:

”Utvalget nevner at det må skje en interesseavveining selv om dette ikke er sagt uttrykkelig i vedkommende lov; det følger av Grunnlovens § 105. Bare hvor det i vedkommende lov er gitt uttrykk for at eksproprietens interesse må være av en kvalifisert art, har vilkåret selvstendig betydning.

Utvalget har ikke funnet grunn til å foreslå regler i fellesloven om at ekspropriasjonsinngrepet skal ha samfunnmessig betydning, eller at eksproprietens interesse i at inngrepet finner sted må være sterkere enn eksproprietens interesse i at det ikke finner sted.

(...)

D e p a r t e m e n t e t antar at det bør gis uttrykk i fellesloven for at det skal foretas en interesseavveining (...) Det skal selvsagt foretas en interesseavveining selv om loven ikke uttrykkelig gir anvisning på dette. Den omstendighet at forholdet er nevnt i loven, kan imidlertid bidra til å sikre at avveiningen virkelig blir foretatt, herunder at det avgjørende organ tar nærmere stilling til det partene anfører.

Under henvisning til foranstående har departementet tilføyet et nytt annet ledd til § 2 om at avgjørelse som nevnt i første ledd bare kan treffes hvis fordelene ved inngrepet må antas å ville være overveiende i forhold til skaden.”

- (32) Lest i sammenheng viser uttalelsene at det var den alminnelige regelen om simpel interesseovervekt departementet mente å lovfeste ved tilføyelsen i annet ledd.
- (33) Utkastet og kravet om alminnelig interesseovervekt ble også drøftet av justisnemnda i innstillingen til Odelstinget, jf. Innst. O. VII – 1959 side 48:

”**D e p a r t e m e n t e t** har sett inn i lovframlegget ei føresegn om at gagnet åt partane skal vegast mot kvarandre. Endå om dette fylgjer av § 105 i Grunnlova, meiner **d e p a r t e m e n t e t** at når det og står i lova, hjelper det til å minne om at føremonene og ulempene for oreignar og latar må vegast mot kvarandre, så avgjeringsmakta tek stode til det partane held fram.

N e m n d a har drøft om det er godt nok vilkår å krevja at oreigning skal føra med seg større vinning enn ho valdar av skade og ulempe, men er komen til at det snautt let seg gjera å setja ei klårare grense.

N e m n d a meiner at løyve til inngrep berre må gjevast når vinninga tydeleg og klårt er større enn skaden og ulempene det valdar og har difor sett til ordet ”tvillaust” i lovteksta (...).”

- (34) Begrunnelsen for å tilføye ordet ”tvillaust” var altså å stille et beviskrav, et klarhetskrav, ikke å innføre et krav om kvalifisert interesseovervekt.
- (35) Spørsmålet om forståelsen av ”tvillaust” har i liten grad vært oppe i rettspraksis. I Rt. 1964 side 1025 uttales det:

”Den ankende part har festet seg ved at fylkeslandbruksstyret har nøydet seg med å uttale at ekspropriasjonen ville være ’til meir gagn enn skade’, ikke at den ’tvillaust’ ville være det, jfr. oreigningslovens § 2. Jeg tillegger det ikke noen vekt at ordet ’tvillaust’ mangler. Vedtaket, lest i sammenheng, viser at fylkeslandbruksstyret ikke var i noen tvil.”

- (36) Det kan ikke være tvil om at Høyesterett her la til grunn at ”tvillaust” innebar en bevisregel, men det foreligger ikke opplysninger om i hvilken utstrekning spørsmålet var omtvistet for Høyesterett.
- (37) Den ankende part har vist til en del bestemmelser som oppstiller avvikende krav til interesseavveiningen, for eksempel oreigningsloven §§ 6 og 7, vassdragsreguleringsloven §§ 16 og 19, og har anført at det må foretas en harmonianalyse av oreigningsloven § 2 annet ledd i lys av disse bestemmelsene. Dette er etter min mening bestemmelser som avviker fra den alminnelige regelen om interesseovervekt, og jeg kan, på bakgrunn av de kildene som er gjennomgått over, ikke se at de kan ha betydning for forståelsen av oreigningsloven § 2 annet ledd.
- (38) Den ankende part har vist til at i en del av den juridiske litteraturen som har behandlet forståelsen av oreigningsloven § 2 annet ledd, er det gjort gjeldende at bestemmelsen oppstiller et krav om interesseovervekt. For meg er det tilstrekkelig å peke på at dette på ingen måte er en entydig oppfatning i juridisk litteratur, og at litteraturen som rettskildemoment her uansett ikke kan slå igjennom den forståelse som mest naturlig følger av ordlyden og som har klar støtte i forarbeidene.
- (39) Min konklusjon blir derfor at oreigningsloven § 2 annet ledd ikke oppstiller et krav om kvalifisert interesseovervekt.
- (40) Jeg går deretter over til å behandle spørsmålet om den kongelige resolusjonen av 7. oktober 2005 er tilstrekkelig begrunnet.
- (41) De generelle kravene til begrunnelsen følger av forvaltingsloven § 25:
- ”I begrunnelsen skal vises til de regler vedtaket bygger på, med mindre parten kjenner reglene. (...)**
- I begrunnelsen skal dessuten nevnes de faktiske forhold som vedtaket bygger på. (...)**
- De hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn, bør nevnes. (...)**”
- (42) De nærmere krav som stilles til begrunnelsen, vil blant annet bero på hva vedtaket går ut på, og hva som er anført av parten.
- (43) I foredraget til resolusjonen av 7. oktober 2005 gjøres det rede for de regler og det faktum vedtaket bygger på. Det er også gjort rede for departementets vurdering og interesseavveining. Det er ikke gjort gjeldende at det foreligger feil i det faktum som er beskrevet.
- (44) Den ankende part har anført at foredraget burde inneholdt mer om hvorvidt vilkårene i jordloven § 14 var oppfylt. Imidlertid aksepterte Løvenskiold allerede i august 2001, i brev til departementet i forbindelse med klagesaken Ødegård hadde reist etter det første

avslaget på søknaden om ekspropriasjon, at vilkårene i jordloven § 14 var oppfylt. Det er derfor ikke en saksbehandlingsfeil når dette ikke er drøftet i foredraget til resolusjonen.

- (45) Videre er det påberopt som feil at det forhold at Løvenskiold hadde inngått en femårskontrakt med tredjepart, ikke er drøftet nærmere. Tilsvarende anføres det at Løvenskiolds investeringer i bygget etter at Ødegård flyttet fra plassen skulle vært behandlet bredere. Disse forholdene er omtalt i vedtaket, og jeg kan ikke se at forholdene er av en slik karakter at det var nødvendig med ytterligere drøftelse av dem. Forholdene vil først og fremst ha betydning ved det etterfølgende skjønnet, hvor ekspropriasjonserstatningen skal fastsettes.
- (46) Det er også anført at begrunnelsen er mangelfull fordi omgjøringsvernet ikke er drøftet. Dette kommer jeg tilbake til i forbindelse med omgjøringsspørsmålet nedenfor.
- (47) De øvrige forhold som har vært anført, finner jeg ikke grunn til å gå nærmere inn på da det etter min oppfatning klart ikke foreligger feil ved begrunnelsen som kan ha virket inn på vedtakets innhold, jf. forvaltningsloven § 41.
- (48) Konklusjonen er at vedtaket er tilstrekkelig begrunnet.
- (49) Til slutt vil jeg se på spørsmålet om det var adgang til å omgjøre den kongelige resolusjonen av 8. februar 2002 til ugunst for Løvenskiold.
- (50) Den ankende part har anført at forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav a er til hinder for dette. Første ledd i § 35 lyder:
- ”Et forvaltningsorgan kan omgjøre sitt eget vedtak uten at det er påklaget dersom**
- a) **endringen ikke er til skade for noen som vedtaket retter seg mot eller direkte tilgodeser eller**
 - b) **underretning om vedtaket ikke er kommet fram til vedkommende og vedtaket heller ikke er offentlig kunngjort, eller**
 - c) **vedtaket må anses ugyldig.”**
- (51) Det første spørsmålet er om resolusjonen av 8. februar 2002 ”retter seg mot eller direkte tilgodeser” Løvenskiold. Jeg finner det ikke tvilsomt at Løvenskiold ble ”tilgodesett” ved vedtaket om at Hakloa Vestre ikke skulle eksproprieres. Løvenskiold oppnådde å unngå ekspropriasjon ved å fremsette et tilbud om salg av eiendommen på visse vilkår. Vedtaket gir dermed Løvenskiold rettigheter som gjør ham ”tilgodesett”.
- (52) Det neste spørsmålet blir hvordan dette stiller seg etter Oslo tingretts rettskraftige dom, der det ble fastslått at resolusjonen var ugyldig. Som forklart over, ble ugyldighetssaken anlagt av Ødegård mot staten. Løvenskiold ble trukket inn som saksøkt nr. 2, men Ødegård frafalt senere saken mot Løvenskiold, og tingrettens dom er derfor ikke bindende for Løvenskiold.
- (53) Den omstendighet at tingrettens dom ikke er bindende i forhold til Løvenskiold, er imidlertid ikke til hinder for at Kongen omgjorde vedtaket også i forhold til ham dersom vilkårene for det var til stede. Heller ikke det forhold at Ødegård hadde frafalt saken mot Løvenskiold, innebærer etter mitt syn et hinder for omgjøring etter forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. For å avgjøre om det forelå omgjøringsadgang, må retten i denne

saken på selvstendig grunnlag ta stilling til gyldigheten av resolusjonen av 8. februar 2002.

- (54) Ødegårds ekspropriasjonssøknad ble avslått fordi Ødegårds interesse i å kunne omsette plassen fritt, uten påhefte av en forkjøpsrett for Løvenskiold, ikke ble funnet å oppveie ulempene en ekspropriasjon ville medføre for Løvenskiold. Det ble videre pekt på at muligheten til å omsette fritt, ikke ligger innenfor de hensynene jordloven § 14 tar sikte på å ivareta.
- (55) Tingretten begrunner ugyldigheten med at interesseavveiningen i resolusjonen bygger på en uriktig og for snever forståelse av formålet med jordloven § 14:

”Retten ser det oppsummeringsvis som et hovedspørsmål om det er i samsvar med formålet med jordloven § 14 å anse en avtalt overdragelse som er betinget av slike bånd på eierrådigheten til fordel for den tidligere grunneier, som likeverdig med full, normal eierrådighet. De sosialpolitiske hensyn bak ekspropriasjonsretten i jordloven § 14 har åpenbart sammenheng med historisk underordning og urett som knytter seg til husmanns- og leilendingsvesenet. Ønsket om avvikling av husmannsplassene har således slik retten ser det reflektert et behov hos den gruppen det gjelder for å oppnå likestilling med selvstendige grunneiere, og uten fortsatte avhengighetsbånd til den opprinnelige grunneieren. Etter rettens syn er det nærliggende å anta at de grunnleggende intensjoner bak jordloven § 14 ikke ivaretas ved å erstatte den fulle eierrådighet som ville følge av ekspropriasjonserverv med et avtalt erverv betinget av slike skår i eierrådigheten som her er aktuelle.

Det fremstår da slik for retten at den kongelige resolusjon, og den interesseavveining som der er foretatt, er bygget på en for snever og dermed uriktig forståelse av formålet med jordloven § 14. I hvert fall er det en vesentlig mangel ved tilblivelsen av vedtaket at det hensyn som her er omtalt ikke synes tatt i betraktning ved interesseavveiningen.”

- (56) Jeg er enig med tingretten, og mener at resolusjonen om ikke å ekspropriere Hakloa Vestre til fordel for Ødegård, var ugyldig. Ut fra sakens karakter kan jeg ikke se at det foreligger særlige grunner på Løvenskiolds side som tilsier at det, tross ugyldigheten av vedtaket, ikke skulle være omgjøringsadgang i forhold til ham. Løvenskiold har ikke hatt grunn til å innrette seg på annet enn at det var en reell mulighet for at vedtaket kunne være ugyldig, og at saken derfor kunne ende med at han måtte avstå eiendommen.
- (57) Jeg bemerker at spørsmålet om det forelå omgjøringsadgang i forhold til Løvenskiold – og i tilfelle på hvilket rettslig grunnlag – ikke er drøftet i foredraget til resolusjonen. Siden jeg er kommet til at det forelå en slik omgjøringsadgang, kan jeg imidlertid – slik saken her ligger an – ikke se at den manglende drøftelsen av dette spørsmålet kan ha hatt betydning for vedtakets innhold. Jeg tilføyer at jeg heller ikke kan se at spørsmålet om det forelå omgjøringsadgang var tatt opp fra Løvenskiolds side før vedtaket ble truffet.
- (58) På denne bakgrunn finner jeg at den kongelige resolusjonen av 8. februar 2002 også må anses ugyldig i forhold til Løvenskiold, og at det dermed var omgjøringsadgang etter forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.
- (59) Staten har vunnet saken fullt ut, og bør tilkjennes sakskostnader i alle instanser, jf. tvisteloven § 20-9 jf. § 20-2. I samsvar med omkostningsoppgaven settes disse til kr 297 715.
- (60) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Løvenskiold-Vækerø Carl Otto Løvenskiold 297 715 – tohundreogfemten – kroner til staten v/Landbruks- og matdepartementet innen 2 – to – uker fra forkynnelse av denne dom.

(61)	Dommer Matningsdal:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(62)	Dommer Gussgard:	Likeså.
(63)	Dommer Tjomsland:	Likeså.
(64)	Justitiarius Schei:	Likeså.
(65)	Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne	

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Løvenskiold-Vækerø Carl Otto Løvenskiold 297 715 – tohundreogfemten – kroner til staten v/Landbruks- og matdepartementet innen 2 – to – uker fra forkynnelse av denne dom.

Riktig utskrift bekreftes: